

POSTANOWIENIE

Dnia 20 stycznia 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Myszka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Beata Gudowska

SSN Romualda Spyt

w sprawie z wniosku J. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

o wysokość emerytury,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 20 stycznia 2011 r.,

zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 28 października 2009 r.,

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z dnia 28 października 2009 r. ustalił wartość przedmiotu zaskarżenia w kwocie 3.000 zł (pkt I postanowienia) oraz odrzucił skargę kasacyjną wnioskodawcy J. W. od wyroku tego Sądu z dnia 19 marca 2009 r. oddalającego jego apelację od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 października 2008 r. wydanego w sprawie przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych o przeliczenie wysokości emerytury (pkt II postanowienia).

W uzasadnieniu Sąd Apelacyjny stwierdził, że wskazana przez stronę różnica w wysokości świadczenia emerytalnego jest całkowicie dowolna i

bezpodstawnie zawyżona, a adwokat wnioskodawcy w żaden racjonalny sposób nie przedstawił „sposobu wyliczenia różnicy świadczenia w kwocie 1.250 zł, kierując się oczywiście tylko wartością, która miałaby uzasadniać dopuszczalność skargi kasacyjnej”. Na wezwanie do uzupełnienia braków formalnych skargi kasacyjnej przez przedstawienie zasad i szczegółowego sposobu wyliczenia wartości przedmiotu zaskarżenia określonej w skardze na 15.000 zł, adwokat wnioskodawcy w piśmie z dnia 24 sierpnia 2009 r. wskazał, że do wyliczenia wysokości emerytury wnioskodawcy nie zostało uwzględnione wynagrodzenie za 255 wykonywanych przez niego spektakli, co przy przyjęciu należności średniej za 1 spektakl w kwocie 441 zł, stanowi kwotę 112.455 zł, zatem „emerytura została zaniżona o kwotę $1.250 \text{ zł} \times 12 = 15.000 \text{ zł}$ ”. W wyniku kolejnego wezwania do wskazania między innymi ile spektakli przypada w jakim roku oraz wyliczenia różnicy w kwocie 1.250 zł, w piśmie z dnia 14 września 2009 r. pełnomocnik wnioskodawcy wyszczególnił liczbę spektakli z lat 1962-1974. i wskazał, że sposób wyliczenia różnicy już przedstawił. Dlatego zdaniem Sądu dopuszczalne było przeprowadzenie postępowania sprawdzającego na podstawie art. 25 k.p.c. w związku z art. 398⁶ § 2 k.p.c., wchodzącego w zakres badania dopuszczalności skargi kasacyjnej. Uwzględniając dane z lat 1962-1974 wskazane przez stronę Sąd Apelacyjny ustalił, że łączny wskaźnik w 20-tu najkorzystniejszych lat z najwyższym rocznym wskaźnikiem wynosi $2.646,75 \% : 20 = 132,33 \%$, nowa podstawa wymiaru emerytury wnioskodawcy wynosi więc $2.059,92 \text{ zł} \times 132,33\% = 2.725,89 \text{ zł}$ (wyliczona w zaskarżonej decyzji - 2.022, 64 zł). Hipotetyczna emerytura wynosi po zaokrągleniu 1.496 zł. Obliczona na podstawie art. 22 k.p.c. wartość przedmiotu zaskarżenia stanowiąca różnicę pomiędzy ostatnią wielkością (1.496 zł) a wyliczoną przez ZUS emeryturą (1.246 zł) wynosi 3.000 zł ($250 \text{ zł} \times 12$). Ustalona w sprawie o wysokość emerytury wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż 10.000 zł, zatem skarga kasacyjna podlegała odrzuceniu jako niedopuszczalna na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. w związku z art. 398² § 1 k.p.c.

W zażaleniu wnioskodawca zaskarżył to postanowienie w całości i domagał się jego uchylecia i przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Zarzucił naruszenie art. 398² § 1 k.p.c. w związku z art. 19 § 1 k.p.c. oraz art. 394¹ § 3 k.p.c. przez ich błędne zastosowanie w sprawie i przystąpienie do badania wartości przedmiotu

sporu na etapie postępowania kasacyjnego i uznanie, że wartość przedmiotu sporu jest niższa niż 10.000 zł, podczas gdy w wartość przedmiotu sporu i zaskarżenia wskazana przez stronę określona została na kwotę 15.000 zł i nie była nigdy w toku postępowania rozpoznawczego przed Sądami pierwszej i drugiej instancji badana, nie została także zakwestionowana przez stronę pozwaną, a zatem jest w sprawie wiążąca i pozostaje aktualna w postępowaniu apelacyjnym (art. 368 § 2 k.p.c.) oraz kasacyjnym (art. 368 § 2 w związku z art. 398⁴ § 3 i art. 398²¹ k.p.c.). Powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego wnoszący zażalenie twierdzi, że art. 25 § 1 i 2 k.p.c. stanowiący podstawę dokonania sprawdzenia przez sąd wartości przedmiotu sporu określa granice czasowe kontroli wartości przedmiotu sporu - do chwili wdania się pozwanego w spór co do istoty sprawy. Możliwość sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia w apelacji wynikająca z art. 368 § 2 k.p.c., zgodnie z którym stosuje się art. 19-24 k.p.c. i art. 25 § 1 k.p.c., nie otwiera możliwości ponownego sprawdzenia wartości przedmiotu sporu, która pozostaje w kwocie ustalonej przed sądem pierwszej instancji. Analogicznie jest w przypadku sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej na podstawie art. 398⁴ § 2 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. w związku z przywołanymi wyżej przepisami. Określenie wartości przedmiotu zaskarżenia zostało pozostawione stronie, a możliwość jej podważenia przez stronę przeciwną lub Sąd została ograniczona zarówno co do sposobu jak i terminu w art. 25 i art. 26 k.p.c. Po ich wyczerpaniu wartość przedmiotu sporu ulega stabilizacji i może być zmieniana tylko ze względu na zmianę powództwa, orzeczenie ponad żądanie lub granice zaskarżenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie jest uzasadnione. Zgodnie z art. 398² § 1 k.p.c. w sprawach o prawa majątkowe z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna jest niedopuszczalna, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Jednakże w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. W piśmie z dnia 24 sierpnia 2009 r., na wezwanie Sądu Apelacyjnego do uzupełnienia braków formalnych skargi

kasacyjnej przez wskazanie szczegółowego wyliczenia wartości przedmiotu zaskarżenia, wnioskodawca wskazał, że jego emerytura „została zaniżona o 1.250 zł”, a zatem kwestionował on wysokość emerytury. Sprawa, której przedmiotem sporu jest wysokość emerytury, jest sprawą o prawo majątkowe, a dopuszczalność skargi kasacyjnej uzależniona jest od wartości przedmiotu zaskarżenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 2009 r., II UZ 17/09, LEX nr 519962 i z dnia 11 grudnia 2009 r. II UZ 44/09 LEX nr 583826). W takich sprawach wartość przedmiotu sporu (i zaskarżenia) podlega ustaleniu w oparciu o art. 22 k.p.c., co oznacza, że wartość tę stanowią zsumowane za okres jednego roku kwoty będące miesięcznie różnicami pomiędzy świadczeniem dochodzonym a pobieranym (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 kwietnia 2008 r., II UZ 8/08). Wobec braku wskazania w wymienionym piśmie sposobu wyliczenia różnicy pomiędzy świadczeniem w wysokości żądanej przez wnioskodawcę a ustalonym przez organ rentowy, prawidłowo Sąd Apelacyjny, dokonał ustalenia tej różnicy w oparciu o dane z lat 1962-1974, wskazane przez wnioskodawcę, w wysokości 250 zł. Wobec tego wartość przedmiotu zaskarżenia stanowi w tej sprawie kwota 3.000 zł (suma za okres jednego roku), co czyniło skargę kasacyjną niedopuszczalną (art. 398² § 1 k.p.c.).

Nie można przy tym zgodzić się z zarzutem zażalenia, że sprawdzenie wartości przedmiotu sporu lub zaskarżenia może nastąpić jedynie po doręczeniu pozwu i wyłącznie na zarzut pozwanego zgłoszony przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy. Sąd Najwyższy w licznych orzeczeniach stwierdzał, że sąd, do którego wniesiono skargę kasacyjną jest zobowiązany do kontroli jej dopuszczalności, w związku z czym może z urzędu sprawdzić podaną wartość przedmiotu zaskarżenia. Skoro warunkiem dopuszczalności kasacji w sprawach o świadczenie jest wartość przedmiotu zaskarżenia wynosząca co najmniej 10.000 zł, kontrola powinna w każdym przypadku obejmować także wyliczenie wartości przedmiotu zaskarżenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 1998 r. II UZ 24/98, OSNP 1999 nr 8, poz. 291 i z dnia 6 kwietnia 2007 r. II PZ 12/07, OSNP 2008 nr 11-12, poz. 169). Przepis art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c. nakłada na sąd drugiej instancji oraz Sąd Najwyższy obowiązek kontroli dopuszczalności skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia przysługującego poza

tokiem instancji, i weryfikacji wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia w celu wyeliminowania przypadków nieprawidłowego oznaczenia tej wartości w zamiarze zapewnienia sobie dostępu do postępowania kasacyjnego (postanowienie z dnia 3 lutego 2010 r. II UK 314/09, LEX nr 604214). Jak stwierdził Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 20 lipca 2004 r. I UZ 13/04 (niepublikowane) w sprawie toczącej się na skutek odwołania od decyzji organu rentowego, w której wartość przedmiotu sporu została po raz pierwszy oznaczona w kasacji, Sąd drugiej instancji w razie wątpliwości przed nadaniem biegu skardze kasacyjnej powinien dokonać sprawdzenia tej wartości na podstawie art. 25 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny badając w niniejszej sprawie dopuszczalność skargi kasacyjnej wnioskodawcy, uprawniony był do przeprowadzenia takiej kontroli, ponieważ wartość przedmiotu sporu nie była ustalana przez Sąd pierwszej instancji ani badana jako wartość apelacyjnego zaskarżenia. Jeżeli zatem wartość przedmiotu sporu ani przedmiotu zaskarżenia nie była wcześniej wskazana ani sprawdzana w trybie art. 22 k.p.c., to Sąd drugiej instancji był uprawniony do weryfikacji wartości przedmiotu kasacyjnego zaskarżenia przy ocenie przedmiotowej dopuszczalności skargi kasacyjnej. Ponieważ Sąd Apelacyjny ustalił wartość przedmiotu kasacyjnego zaskarżenia w sprawie o wysokość emerytury zgodnie z art. 22 k.p.c., a wnoszący zażalenie nie wykazał iżby sposób wyliczenia tej wartości był wadliwy, przeto Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.